

Regioner
Ekonomidirektörer
Budgetchefer
Finanschefer
Personalchefer
Redovisningschefer
Regionsekonomer

Regelverk och ränta för RIPS

Två beslut har nyligen fattats gällande RIPS. Det ena beslutet gäller regelverket kring RIPS, det andra beslutet gäller räntan.

Justering av RIPS-regelverket

Skälet till förändring i RIPS-regelverket är förändringar i redovisningslagen, vilka medför att SKL behöver fatta ett årligt beslut om diskonteringsränta och andra antaganden vid beräkning av pensionsskuldens storlek. I dag finns en begränsning i RIPS-riktlinjerna som stipulerar att beslut om ränta endast kan fattas om indikatorn som finns i nuvarande modell går utanför intervallet. Ändringarna bygger på en översyn av RIPS-riktlinjerna och RIPS-kommitténs uppdrag varvid SKL:s styrelse fattat beslut om förändringar den 14 juni (se bifogat PM).

Förändringar i riktlinjerna

1. Indikatormodellen tas bort
2. Diskonteringsräntan för pensionsskulden ska bygga på en långsiktigt real ränta

Förändringarna innebär att RIPS-räntan ska bygga på en långsiktig ränta som inte påverkas av kortsiktiga svängningar på marknaden och som i större grad är kopplad till den långsiktiga reala räntan, vilken i sin tur är kopplad till utvecklingen i hela samhällsekonomin. Teoretiskt sett utvecklas realräntorna över längre tidsperioder i takt med den samhällsekonomiska tillväxten.

Förändringar i RIPS-kommitténs uppdrag

Enligt en precisering av RIPS-kommitténs uppdrag ska kommittén redovisa vilka resonemang och vilket underlag som ligger till grund för sina förslag.

RIPS-kommittén ska också ta hänsyn till den kommunala särarten. Det innebär bland annat att pensionsskulden bör värderas på ett sådant sätt att det inte sker någon övervältring av kostnader från en generation till en annan. Därför finns

t.ex. ingen anledning att räkna med alltför stora säkerhetsmarginaler. Beskattningsrätten innebär att det inte heller finns ett sådant krav ur ett trygghetsspektiv.

Med RIPS-kommitténs förslag som underlag fattar SKL:s vd ett årligt beslut om vilken RIPS-ränta och andra antagande som ska gälla vid beräkning av pensions-skuld innevarande år. Dessa publiceras senast under juni månad.

Beslut om RIPS-ränta m.m.

Efter förslag från RIPS-kommittén har SKL:s vd fattat beslut om att diskonteringsräntorna för nuvärdesberäkning av pensionsskulden ska vara oförändrade.

Diskonteringsräntorna beror på värdesäkringen av pensionsåtagandet, och kan delas in i två delar:

1. Ränta för diskontering av förmåner som inte är värdesäkrade eller värdesäkrade med prisbasbeloppet ligger kvar på 1 procent realt.
2. Intjänad pensionsrätt 971231 (IPR) värdesäkras med inkomstbasbeloppet fram till den börjar betalas ut och därefter med prisbasbeloppet. Den reala diskonteringsräntan är fortsatt noll procent för tid före utbetalning och 1 procent för tid därefter.

Motivering till beslutet

I bedömningen av vilken långsiktig ränta som bör ligga till grund för diskontering ligger följande:

- En historisk återblick över lång tid visar att såväl realräntor som BNP-ökning i fasta priser i genomsnitt varit cirka 2 procent, men lägre på senare tid.
- När det gäller framtida tillväxt har de fyra senaste långtidsutredningarna räknat med en BNP-tillväxt runt cirka 2 procent.
- Den senaste tidens låga räntenivåer förklaras av en rad faktorer som handlar om demografi, effekter av finanskris, inkomstfördelning inom länder, vilja att investera mm. Enligt Riksbanken råder en osäkerhet kring i vilken utsträckning strukturella respektive konjunkturella faktorer kan förklara den nuvarande låga räntenivån. Det finns dock en samstämmighet bland den ekonomiska expertisen att det under de senaste decennierna skett en betydande nedgång i den globala reala räntan. Det innebär att den långsiktigt normala räntenivån, kan ligga lägre än den historiska. Osäkerheten är betydande men en del internationella forskningsstudier utmynnar i en real räntenivå kring 1–1,5 procent på lång sikt.

När RIPS-indikatorn konstruerades fanns en överensstämmelse mellan långsiktiga marknadsräntor och tillväxtutsikter. Eftersom marknadsräntor är lätta att mäta och enligt praxis vanliga som utgångspunkt i olika diskonteringsmetoder var indikatorn ett praktiskt och ändamålsenligt verktyg. Marknadsräntorna uppfattas emellertid f.n. ligga på en betydligt lägre nivå i förhållande till rådande bedömningar av vad som är en framtida mer normal räntenivå. Det finns dock en betydande osäkerhet kring framtiden och 1 procents realränta bedöms därför vare sig vara ett särskilt försiktigt eller oförsiktigt antagande för diskontering av kommunala pensionsåtaganden.

Dödlighet

En studie från KPA 2016 antyder att de män som arbetar i sektorn kan ha längre medellivslängd än i de beräkningar av pensionsskulden som nu gäller.

En fördjupad undersökning pågår och beräknas kunna redovisas under hösten. De beräkningar som hittills gjorts pekar inte på någon förändring i förhållande till den ursprungliga studien.

Frågor om detta cirkulär kan ställas till Nils Mårtensson 08-452 78 86, och Siv Stjernborg 08-452 77 51. Båda kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Nils Mårtensson

Bilaga

PM Ändringar i RIPS med anledning av ändrade redovisningsregler